

Seppo Ruotsalainen

Eläkeläisen puheenvuoro Joukkovoimamielenosoituksessa Helsingissä Hakaniementorilla 12.3.2016

Eläkeläiset ja yhteiskuntasopimus

Viime aikoina on kiistelty yhteiskuntasopimuksen eli kilpailukyky sopimuksen kattavuudesta eli siitä, onko kyseisessä sopimuksessa mukana riittävä määrä osanottajia vai ei. Eläkeläisten näkökulmasta sopimuksen kattavuudesta puuttuu kokonaan puolentoista miljoonan eläkeläisen joukko. Miten tässä on päässyt käymään niin, että näin suuri eläkeläisten muodostama musta aukko on jäänyt maan hallituksen ja työmarkkinajärjestöjen havaintokentän ulkopuolelle?

EK:n toimitusjohtaja Jyri Häkämieskin valitteli ensimmäisten joukossa sopimuksen kattavuuden vähäisyyttä, mutta unohti sanoa, että eläkeläiset puuttuvat sopimuksesta kokonaan. Suoraan suomeksi hän olisi voinut reilusti lisätä, että eläkeläisiltä ei ole tässä asiassa kysytty oikeastaan yhtään mitään.

"Musta aukko"

Albert Einstein paljasti suhteellisuusteoriansa yhteydessä jo sata vuotta sitten mustiin aukkoihin liittyvät gravitaatioaalto, joiden heikkous johtuu kaikkeuden suunnattomista etäisyyksistä, joiden takaa ne tulevat. Tuntuu, että eläkeläisten viestit ja SOS-merkkiset hätähuudot ovat tulleet päättäjien korviin vielä gravitaatioaaltojakin heikompina, vaikka nuo viestit tulevat ihan tästä läheltä, omasta yhteiskunnastamme milteipä korvasta korvaan. Noiden viestien havaitsematta jättämisen täytyy johtua päättäjien huonokuuloisuudesta, kovakorvaisuudesta, kovasydämyydestä tai sitten ihan yksinkertaisesti kovapäisyydestä.

Eläkeläisten on vaikea ja jopa mahdoton hyväksyä sellaista yhteiskuntasopimusta, jonka ulkopuolelle on suljettu puolentoista miljoonan kansalaisen joukko. Mikä yhteiskuntasopimus sellainen on? Eivätkö eläkeläiset kuulu yhteiskuntaan?

Omat edustajat

Tässä on myös paikka sille johtopäätökselle, että eläkeläisväestön pitää saada omat edustajansa sellaisiin neuvotteluihin kuten nyt yhteiskuntasopimusneuvotteluihin, joissa päätetään eläkeläisiä itseään koskevista tai sivuavista asioista. Esimerkiksi palkoista päätettäessä päätetään pitkälle myös eläkkeistä. Eläkeläisten edustajista puhuttaessa korostus on oltava sanoilla "omat edustajansa". Kysymykseen eivät voi tulla poliittisten puolueiden tai orjallisesti ryhmäkuria vaativien organisaatioiden päättäjät. Eläkeläisten omat edustajat

tulevat eläkeläisten ja ikäihmisten arjen keskeltä ja tietävät mistä on puhuttava ja mitä on tehtävä.

Eläkeläisten hädänalainen asema

Maan hallituksen pitäisi herättää esimerkiksi sellainen tieto, että noin 700 000 eläkkeensaajaa elää maassamme EU:n määrittämän köyhyysrajan alapuolella. Tuo raja on EU:n kriteerien mukaan yksin elävällä henkilöllä Suomessa tällä hetkellä noin 1 200 euroa kuukaudessa bruttona (luku vuodelta 2012 on 1 166 e/kk).

Erittäin suuri osa eläkeläisistä joutuu elämään huomattavasti edellä mainitun köyhyysrajan alapuolella. Tämä koskee erityisesti kansaneläkkeensaajia, joiden muutenkin matalatasoisia eläkkeitä korotetaan vuosittain pelkän hintaindeksin mukaan.

Kulumassa olevana vuonna 2016 nähdään sellainenkin ihme, että eläkkeiden ostovoiman turvaamiseksi luotu indeksi ei korota kansaneläkkeitä vaan alentaa niitä 0.4 prosenttia. Yksin asuvan henkilön täysimääräinen kansaneläke pieneni vuodenvaihteesta 2016 edellisvuoteen verrattuna noin kaksi euroa kuussa eli 634 euroon. Tämä johtuu siitä, että hintojen yleisesti laskiessa myös eläkeindeksi laskee. Lasku leikkaa kaikkia hintaindeksiin sidottuja eläkkeitä ja etuuksia, muun muassa työttömän peruspäivärahaa ja kotihoidon tukea.

Hallitus keinottelee

Maan hallitus olisi voinut päättää, että Kela-etuuksien taso pidetään kuluvana vuonna aikaisemmalla tasolla, mutta se ei voinut välttää kiusausta indeksileikkauksella saatavasta 30 miljoonan euron "säätöstä". Tuolla vastaavalla summalla hallitus päätti korottaa takuueläkettä (ainoa Kelan eläkelaji, jota korotettiin) 20 eurolla eli maksimissaan 767 euroon kuukaudessa. Tuosta "urotyöstä" Sipilän hallitus on muistanut kansalaisia muistuttaa, vaikka eläkkeensaajien kokonaisedun kannalta kyseessä oli jo hölmöläisten keksimä peitteen jatkaminen peiton toista päätä leikkaamalla.

On syytä huomioida, että edellä mainitusta takuueläkkeen 767 euron kuukausittaisesta enimmäismäärästä on vielä 400 euron matka "pinnalle" eli EU:n vuonna 2012 määrittämälle köyhyysrajalle (1 166 e/kk).

Johtopäätös edellä sanotusta:

Pelkän kansaneläkkeen varassa elävien ihmisten toimeentulotason nostamiseksi mitkään nykyiset indeksikorotukset eivät auta ja varsinkin miinusmerkkisinä ne vain syventävät pientä eläkettä saavien taloudellista ahdinkoa entisestään. Ainoa

keino tilanteen korjaamiseksi on näiden eläkkeiden tuntuva tasokorotus. Ilman sitä takuueläkekin takaa monissa tapauksissa vain köyhyyden jatkumisen.

Yhteiskunnan päättäjät ja hyväosaiset saattavat ajatella, että mitä merkitystä parilla kolmella eurolla on henkilön toimeentulon kannalta. Kuitenkin ihmisille, jotka joutuvat elämään jopa suoranaudessa nälässä, jokainen euro voi olla kirjaimellisesti elintärkeää. Köyhtyneiden eläkeläisten ja ikäihmisten määrä leipäjonoissa on viime aikoina kasvanut hälyttävästi. Eläkeläiset ja ikäihmiset seisomassa leipäjonoissa hyvinvointivaltioksi itseään nimittävässä maassa, se on edellä mainitun mustan aukon sysimustin kohta!

Taitettu indeksi

Työeläkkeensaajia on vuodesta 1996 lähtien rasiutettu ja köyhdytetty ns. taitetulla indeksillä. Se tarkoittaa, että maksussa olevia työeläkkeitä korotetaan vuosittaisissa indeksitarkistuksissa vain 20 prosentin painoarvolla ansiotason kehityksestä ja 80 prosentin painolla kuluttajahintaindeksiä seuraten.

Tämän seurauksena työeläkkeet ovat jääneet tasollisesti huomattavasti jälkeen ansio- ja palkkakehityksestä. Sama eläke, joka taitetun indeksin käyttönoton aattona vuonna 1995 oli 60 prosenttia henkilön tuolloisesta palkasta, oli vuonna 2015 enää vain noin 47 prosenttia vuoden 2015 vastaavasta saman henkilön palkkatasosta.

Harhauttavia piirteitä

Nykyisessä eläkepolitiikassa on havaittavissa eläkeläisiä harhauttavia ja suorastaan pettäviä piirteitä. Hallituksen uusin keskeinen menettelytapa on eläkeindeksien jäädyttäminen. Taitetun indeksin kaavaa seuraten työeläkkeitä olisi pitänyt vuonna 2015 korottaa 1,4 prosentilla, mutta hallitus sopi vuoden 2014 kehysriihessä indeksijäädytyksestä, jonka seurauksena korotus jäi 0,39 prosenttiin. Tämän seurauksena työeläkkeellä olevilta jäi saamatta yhteensä yli 100 miljoonan euron indeksikorotukset, jotka siirrettiin työeläkeyhtiöiden käytettäväksi. Indeksijäädytyksellä eläkkeensaajat pakotettiin ilman mitään vastinetta kartuttamaan eläkerahastoja.

Myös työeläkkeet vaarassa vajota miinukselle

Työeläke ei ilmeisesti alene vielä vuonna 2016 edellisvuoteen nähden, vaan pysyy nipin napin entisellä tasollaan. Hintojen lasku ei 80 prosentin indeksivaikutuksesta huolimatta paina työeläkkeitä miinuksen puolelle, koska eläkeindeksissä huomioidaan ansiotason kehitystä 20 prosentin verran.

Jos hinnat olisivat laskeneet vähänkin enemmän, myös työeläkkeet olisivat menneet miinukselle. Ei ole myöskään takeita siitä, ettei näin voi tapahtua jatkossa.

Pikemminkin on hyvin mahdollista, että myös työeläkkeet alenevat jatkossa tasoltaan edellisvuoteen verrattuna. Suomen ja maailmantaloutta vaivaava deflatorinen hintakehitys (ns. negatiivinen inflaatio, johon raakaöljyn hinnan laskulla on merkittävä vaikutus) näyttää jäävän enemmän tai vähemmän pysyväksi ilmiöksi ainakin lähivuosiksi. Tässä on eräs lisäsyys sen esitetyn vaatimuksen tueksi, että nykyinen työeläkeindeksi (taitettu indeksi) on muutettava ansiotasoindeksiksi.

Kansalaisaloite, loppukirin paikka

Eläkeläisväki ei ole tyytynyt vain istumaan käsiensä päällä ja seuraamaan passiivisena etujensa heikentämistä. Puolueisiin sitoutumaton eläkeläisjärjestö Suomen Senioriliike r.y. käynnisti viime syyskuussa Kansalaisaloitteen, jonka tarkoitus on palauttaa nykyisin käytössä oleva eläkeindeksi eli "taitettu indeksi" takaisin alkuperäiseen muotoonsa ansiotaso- eli palkkaindeksiksi.

Tavoitteena oli saada aloitteen tueksi 50 000 kannatusilmoitusta, mikä on ennakkoehto sille, että Eduskunta on velvoitettu ryhtymään lainsäädännöllisiin toimiin vaadittavan lakimuutoksen toteuttamiseksi. Aloite on saavuttanut ennako-odotukset ylittäneen kansansuosion, mikä ilmentää suurta tyytymättömyyttä harjoitettua eläkepolitiikkaa kohtaan.

Aloitteen saaman kannatuksen huippukohta oli helmikuun 8. päivä, jolloin TV:ssä esitetyn eläkeläisten asemaa koskeneen MOT – ohjelman jälkeen kannatusilmoituksia kertyi yhden vuorokauden aikana 7 355. Samalla vaadittu 50 000 ilmoituksen raja meni rytisten rikki. Sen jälkeen kannatusvirta on jatkunut siten, että perjantai-iltana 11.3. ilmoituksia oli tullut 77 716. Olisi toivottavaa, että mahdollisimman moni Joukkovoimaliikkeen kannattaja voisi ilmaista tukensa eläkeläisaloitteelle.

Aikaa kannatusilmoituksen tekemiseen on 24.3.2016 saakka eli vajaan kahden viikon ajan. Mitä enemmän kannatusilmoituksia saadaan, sitä vahvempi on aloitteen eteenpäin viejien asema edessä olevassa kädenväännössä. Asian tiimoilta on nimittäin kantautunut tietoja, että aloitteen vastustajat ovat järjestymässä kivikovaan vastarintaan taitetun indeksin säilyttämisen puolesta.

Sipilän hallitus pyrkii ilmeisesti nyt ensin viemään kilpailukyky sopimuksen jonkinlaiseen maaliin "Suomen mallin" avulla ja PAMin mukaan liittämällä sopimukseen, minkä jälkeen eläkeläisten vaatimukseen palataan "kirjan kannet

kiinni"- periaatteella eli toteamuksella, että eläkeläisille ei voida myöntää muita parempia etuja. Kysehän ei ole eläkeläisten paremmista eduista, vaan heidän huononnettujen etujensa palauttamisesta alkuperäiseen oikeudenmukaiseen muotoonsa. Mitä enemmän allekirjoituksia on, sitä vahvemmin kansanedustajiin voidaan vaikuttaa.

Kansalaisaloitteen voi allekirjoittaa joko internetissä osoitteessa www.kansalaisaloite.fi/fi/aloite/1591 tai paperiversiona. Kaavakkeita saa tarvittaessa osoitteesta toimisto@senioriliike.fi tai puh. 040 568 05 91.

Lapsellisia perusteluja "taitetun" puolesta

On esitetty erilaisia, kirjaimellisesti lapsellisia perusteluja ja pelotteluja siitä, mitä tapahtuu, jos taitettu indeksi vaihdetaan palkkaindeksiksi. On väitetty, että me nykyeläkeläiset syömme lastemme ja lastenlastemme pöydistä. Me voisimme esittää vastakysymyksen, että kukahan meidän pöydistämme on syönyt kun 700 000 eläkeläistä elää köyhyysrajan alapuolella ja osa taistelee nälänpeikkoa vastaan leipäjonoissa, ei siis voi syödä oikein mistään pöydästä. Näissä perusteluissa oletetaan, että lapset ja lapsenlapset, nuo kullannuput, olisivat varsinainen kuriton sukupolvi, joka ei maksaisi lainkaan työeläkemaksua, ei veroja eikä kai kävisi töissäkään. Tällaista sukupolvea ei ole tainnut Suomen historiassa olla aikaisemmin.